

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по банківській системі України станом на 01.07.2011 р. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом II кварталу 2011 р. НБУ відкликав ліцензію на здійснення банківських операцій в ПАТ «Діалогбанк», а також видав три ліцензії (ПАТ «Банк Січ», ПАТ «Діві Банк» та ПАТ «ІнтерКредитБанк»). Як наслідок, станом на 01.07.2011 р. ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій мали 179 банків. На початку III кварталу 19 установ перебуває на стадії ліквідації, а у 6-х банках («Родовід Банк», «Надра», «Володимирський», «Соцком Банк», «Банк Столиця» та «Інпромбанк») продовжує діяти тимчасова адміністрація.

НРА «Рюрік» зазначає, що регулятор підвищив жорсткість вимог до новостворюваних банків з 2011 р. Основними з введених вимог, згідно Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків» №3024 від 15.02.2011 р., є підвищення рівня мінімального розміру статутного капіталу до 120 млн. грн. та розширення повноважень НБУ щодо перевірки фінансового стану і ділової репутації засновників та осіб, що набувають або збільшують істотну участь у банку. Детальний коментар НРА «Рюрік» до даного Закону знаходиться в вільному доступі на офіційному сайті Агентства¹.

Протягом I півріччя 2011 р. відбулись незначні структурні зрушення в розподілі активів банківської системи України за групами банків згідно класифікації НБУ, що пов'язано зі змінами розмірів активів окремих банків. Аналітичний департамент НРА «Рюрік» констатує зменшення частки активів банків 2-ї та 3-ї груп на 1,1 п.п. (до 17,2%) та 0,3 п.п. (до 6,6%) відповідно, та збільшення частки активів банків 1-ї та 4-ї груп на 0,1 п.п. (до 66,8%) та 0,5 п.п. (до 9,3%) відповідно.

Активи банківської системи в II кварталі 2011 р. продовжили своє зростання і за результатами I півріччя їх розмір збільшився на 8,2% та дорівнював 1 019,8 млрд. грн. Серед статей активів випереджаючі темпи зростання продовжують демонструвати цінні папери (+34,3%). Балансова вартість

кредитного портфелю (за вирахуванням сформованих під них резервів) збільшилась лише на 4,2% до 636,8 млрд. грн. В результаті частка кредитів у сукупних активах протягом I півріччя знизилась на 2,4 п.п. до 62,4%. Висока частка активів банківської системи продовжує знаходитись в грошових коштах (13,1% станом на 01.07.2011 р.). Аналітичний департамент НРА «Рюрік» вважає, що банківська система України продовжує характеризуватись надліквідністю та відсутністю активного кредитування клієнтів.

За результатами I півріччя відбулось збільшення коефіцієнта забезпечення резервами кредитних вкладень на 0,7 п.п. до 19,3%, що свідчить про збереження низької якості кредитного портфелю банківської системи України. В зв'язку з цим, в II кварталі 2011 р. в засобах масової інформації та серед фахівців банківської системи відбулось обговорення можливості створення банку проблемних активів, основою якого має стати «Родовід Банк», метою чого є покращення якості кредитного портфелю банківської системи, що має позитивно вплинути на подальший її розвиток. Аналітики НРА «Рюрік» зазначають, що такий крок може покращити якість сукупного кредитного портфелю банківської системи. В той же час він пов'язаний з великою кількістю законодавчих та економічних складностей, тому даний проект не зможе реалізуватись оперативного, чого вимагає поточна ситуація в банківській системі України.

Залишки коштів фізичних осіб на рахунках у банках України протягом I півріччя 2011 р. збільшилися на 9,8%, що говорить про поступове відновлення довіри населення до банків. Однак досить високою залишається частка депозитів на вимогу (37,3%) та депозитів на термін до 1-го року (28,8%). Переважання короткострокових депозитів, разом з можливістю довгострокового зняття вкладником коштів, робить ресурсну базу, яка сформована за рахунок залучених коштів, нестабільною та стримує видачу банками довгострокових кредитів в економіку України. Також, враховуючи події кінця 2008 – початку 2009 рр., коли населення панічно достроково знімало депозити, НБУ було ініційовано обговорення проблеми дострокового зняття банківських вкладів. За результатами обговорення запропоновано встановити, що банки зобов'язані видати вкладнику кошти у разі дострокового розірвання договору вкладу протягом 30 днів, а також пропонується надати право Національному банку України

¹Коментар НРА «Рюрік» до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків» №3024-VI від 15.02.2011 р. Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/comments/No.3024_ukr.pdf

вводити тимчасовий мораторій на дострокове зняття банківських вкладів у разі настання ознак кризової ситуації.

На думку аналітиків НРА «Рюрік», такі зміни дадуть змогу забезпечити захист прав обох сторін: як вкладників, оскільки банк у встановлений законом термін зобов'язаний буде видати вкладнику кошти на першу вимогу, так і банків, через запобігання дестабілізації банківської системи в разі масового неконтрольованого зняття коштів з банківських рахунків.

За результатами I півріччя продовжилось зростання розміру власного капіталу банківської системи України за рахунок збільшення статутного капіталу окремими банками. Сукупний обсяг власного капіталу банків залишається меншим за статутний капітал, що пояснюється значною збитковістю банків за підсумками 2009 – 2010 рр. В цілому за I півріччя 2011 р. розмір власного капіталу зріс на 7,3% (10,1 млрд. грн.) і дорівнював 147,8 млрд. грн. станом на 01.07.2011 р.

Протягом II кварталу 2011 р. 24 банки збільшили статутний капітал на загальну суму 12,1 млрд. грн.: з 1-ї групи – 6 банків на суму 6 972,6 млн. грн. (57,5% від загальної величини, на яку збільшили статутний капітал банки України), з 2-ї групи – 4 банки на 4 348,5 млн. грн. (35,9%), з 3-ї групи – 2 банки на 140,6 млн. грн. (1,2%) та з 4-ї групи – 12 банків на 667,3 млн. грн. (5,5%). Варто відзначити, що на банк «Надра» та «Родовід Банк» припадає 61,4% від загальної суми, на яку банки наростили статутний капітал, дані банки нарощують статутний капітал насамперед за рахунок державних коштів. Найбільше обговорення в засобах масової інформації викликала новина про нарощення статутного капіталу «Приватбанком», найбільш ймовірне пояснення даного факту: потенційна можливість продажу частини банку шляхом виходу на ринок IPO.

За I півріччя 2011 р. сукупні збитки українських банків скоротилися майже в 10 разів, порівняно з підсумками I півріччя 2010 р., і дорівнювали 1 062,0 млн. грн. Головним «баластом», який стримує українські банки на шляху до прибуткової діяльності, виступають проблемні банки. За підсумками I півріччя 2011 р. загальний розмір збитку банків, в яких введена тимчасова адміністрація («Родовід Банк», «Соцкомбанк», «Володимирський», «Банк Столиця», «Інпромбанк»), становив -1 746,3 млн. грн., що складає більше ніж 40% від величини фінансових результатів

збиткових банків. Найбільш збитковим банком продовжує залишатись «Родовід Банк» (-901,11 млн. грн.), найбільш прибутковим – «Приватбанк» (+782,34 млн. грн.). За результатами I півріччя відбулось скорочення витрат, пов'язаних з відрахуваннями до резервів (на -57,8% порівняно з аналогічним періодом 2010 р.), що, на думку аналітиків НРА «Рюрік», свідчить про поступове «очищення» кредитно-інвестиційних портфелів банківської системи України від проблемної заборгованості.

В напрямку прискорення виходу банків на прибуткову діяльність НБУ було введено Постанову №172, яка набрала чинності в II кварталі 2011 р. Даний документ встановлює порядок відшкодування банками України безнадійної заборгованості за рахунок резерву. Офіційний коментар НРА «Рюрік» до даної Постанови знаходиться у вільному доступі на сайті Агентства².

За результатами проведеного аналізу кредитних рейтингів банків України, Аналітичним департаментом НРА «Рюрік» встановлено, що станом на 10.08.2011 р. лише близько половини банків (52,3% загальної кількості) мали кредитні рейтинги. Незважаючи на можливість отримання додаткових конкурентних переваг, переважна кількість найменших банків (IV група за класифікацією НБУ), не використовує кредитний рейтинг як інструмент підтвердження фінансової репутації позичальника, урізноманітнення джерел та інструментів запозичення, зниження вартості їх обслуговування (лише 33,6% банків IV групи мають довгострокові кредитні рейтинги). Переважна більшість кредитних рейтингів банків України визначена на рівні uaBBB (56,7% загальної кількості).

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку вітчизняної банківської системи, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі статистичних даних НБУ.

Повна версія аналітичного огляду банківської системи України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

У випадку виникнення додаткових питань: тел. (044) 383-04-76.

² Коментар НРА «Рюрік» до Постанови НБУ «Про затвердження Порядку відшкодування банками України безнадійної заборгованості за рахунок резерву» №172 від 01.06.2011 р. Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/comments/No.172_ukr.pdf